

Manifest ‘Bouwen aan vertrouwen’

*Ideeën van de SP en het CDA in Groningen voor
herstel van het vertrouwen in de buurt*

Inleiding

In oktober 2005 presenteerde de SP-fractie de notitie “Op naar stadjersschap en stadjersmacht”. De daarin genoemde grondgedachten en ideeën blijken goed samen te vallen met eerdere voorstellen van het CDA. Beide partijen vinden dat de komende collegeperiode meer nadruk gelegd moet worden op verbetering van de vitaliteit in en van wijken en buurten, door bewoners meer bij hun eigen wijk te betrekken en eigen initiatieven van burgers te ondersteunen.

SP en CDA hebben vervolgens de krachten gebundeld om deze gezamenlijke ideeën neer te leggen in een manifest met het oog op de verkiezingen en het gemeentelijke beleid de komende jaren. In dit manifest gaan SP en CDA verder dan het alleen maar roepen van andere partijen dat er een kloof tussen de burger en het bestuur bestaat, maar dragen zij concrete voorstellen aan om op wijk- en buurtniveau bewoners actief te betrekken bij hoe hun eigen leefomgeving eruit ziet en wat er in de wijken en buurten gebeurt.

Het WRR-rapport “Vertrouwen in de buurt” van april 2005 speelt een belangrijke rol bij de actuele discussie over de vraag hoe de betrokkenheid in buurten kan worden gestimuleerd. In de gemeentelijke werkconferentie “Aandacht loont” op 9 februari a.s. staat dit rapport centraal en is de schrijver van het WRR-rapport Pieter Winsemius, één van de belangrijkste sprekers. Voldoende aanleiding voor CDA en SP hun manifest op dit moment te presenteren.

Aanleiding

De analyse en de bevindingen uit het rapport “Vertrouwen in de buurt” heeft de discussie over de wijze waarop de vitaliteit in wijken en buurten het best bevordert kan worden, hoog op de politieke agenda gezet en in een stroomversnelling gebracht. Waar eerder stedelijke discussies vaak werden gedomineerd door grote projecten, ontstaat er nu ook aandacht voor de vele projecten op veel kleinere schaal, die toch veel invloed hebben op de woon- en leefkwaliteit van de bewoners.

Het uitgangspunt van de WRR is dat het vertrouwen in de buurt hersteld moet worden. Daarbij hanteert de WRR een dubbele doelstelling: bewoners die elkaar en hun overheid en politiek kunnen en willen vertrouwen en bestuurders die hen – de buurt – durven te vertrouwen.

De WRR hanteert de volgende probleemanalyse:

“Er is sprake van een afnemende betrokkenheid van mensen bij elkaar en bij hun democratische instituties. De afnemende sociale cohesie heeft nadelige sociale gevolgen, zoals anonimiteit, vervreemding, onveiligheid, criminaliteit, afnemend welzijn (en wellicht ook afnemende welvaart). Uiteindelijk zal dit ertoe leiden dat het bestuur zijn handelen steeds moeilijker kan legitimeren omdat het ‘losgezogen’ raakt van de burgers. Het resultaat is een steeds slechter functionerende democratie.”

Volgens de WRR moet voor een oplossing in de volgende richting worden gezocht:

“Een versterking van kleinschalige verbanden waarin mensen dagelijks met elkaar omgaan en waar ook hun wisselwerking met overheid en politiek inhoud krijgt.”

In het rapport “Vertrouwen in mensen” van oktober 2005 zegt het CDA dat een samenleving waarin de verantwoordelijkheid van mensen en hun sociale verbanden centraal staan, om een overheid vraagt die vooral ondersteunend is en niet allerlei taken naar zich toetrekt. De gemeente kan zich beperken tot een aantal kerntaken en vertrouwen organiseren door ruimte te maken voor organisaties en initiatieven vanuit de mensen zelf. Door meer aan de mensen zelf over te laten krijg je burgers die zich betrokken voelen bij hun omgeving, bij de buurtbewoners, bij de school of andere instellingen in de wijk. Bestuurders moeten beseffen dat de samenleving niet van bovenaf kan worden geregeerd.

De rapporten van het CDA en de SP maken duidelijk dat het hoog tijd is dat bij bestuurders ‘de knop om gaat’. Bestuurders moeten het aandurven om netwerken te laten ontstaan van mensen die zich actief voor hun buurt inzetten en dan ook echt invloed laten uitoefenen op hun woonomgeving. Tal van voorbeelden in Nederland laten zien dat het mogelijk is de individuele kwaliteiten van mensen te benutten voor het collectieve belang van hun wijk. Twee voorbeelden willen we hier noemen:

1. ‘Kan wél!’ is een project, gericht op de activering van bewoners in hun eigen wijk. Met gerichte campagnes spoort een ontwikkelingswerker van Kan wél! bewoners met ideeën op. Samen met deze ontwikkelingswerker gaan ze hun eigen idee vormgeven en uitvoeren. Bewoners voeren zelf hun idee uit en, erg belangrijk, blijven eigenaar van het project. Kan wél!-projecten worden uitgevoerd in onder andere Almere, Amsterdam, Emmen, Kerkrade, Leiden, Breda en Zaandam.
2. ‘Verrijk je wijk’ is het project waarmee de gemeente Tilburg ideeën financiert van bewoners om hun buurt of wijk prettiger en leefbaarder te maken. Alle inwoners kunnen zelf in actie komen om het welzijn in de wijk te vergroten. Betrokkenheid van bewoners wordt beloond. Het kan gaan om sociale ideeën, zoals een plan van bewoners om de veiligheid in de buurt te vergroten. Maar ook fysieke ideeën zijn welkom, bijvoorbeeld een ijsbaantje met koek en zopie. De gemeente stelt per wijk een bedrag beschikbaar voor Verrijk je Wijk.

Vijf aanknopingspunten

Het is duidelijk dat SP en CDA buurten en wijken vanuit hetzelfde perspectief willen benaderen. Uit onze eigen notities ‘Stadjersschap en Stadjersmacht’ en ‘Vertrouwen in mensen’ hebben we vijf aanknopingspunten met potentie geselecteerd. We pretenderen niet dat de aanknopingspunten een blauwdruk voor succes zijn. We hopen wel dat een nieuw college na de raadsverkiezingen met ons manifest aan de slag wil en dat zo snel mogelijk gewerkt gaat worden aan het herstel van vertrouwen in de buurt.

1. Maak de overheid betrouwbaar

De gemeente wordt alleen betrouwbaar gevonden als zij over de hele linie dat vertrouwen waarmaakt. Dat is een delicaat proces, omdat de gemeente Groningen bij burgers door één onzorgvuldigheid het imago van betrouwbare overheid kan kwijtraken. Met andere woorden: er wordt op de gemeente gelet. Daarom is het nodig dat afspraken stelselmatig worden nagekomen, dat er transparantie ontstaat en dat inspraak serieus genomen wordt. Met de notitie Stad en Stadhuis en het aannemen van de CDA-motie verbeteren draagvlak- en inspraakprocedures is een ontwikkeling in deze richting op gang gebracht. SP en CDA realiseren zich dat de gemeente het nooit iedereen naar de zin kan maken en dat hoeft ook niet, maar te vaak voelen burgers zich ongehoord of onbegrepen. De komende collegeperiode zal deze ontwikkeling verder moeten worden uitgewerkt.

2. *Maak buurtbewoners verantwoordelijk*

De SP noemt het ‘stadjersschap’, het CDA ‘vertrouwen in mensen’. De overlappende boodschap is dat het heel goed mogelijk en zelfs wenselijk is om mensen te betrekken bij de kwaliteit van hun eigen buurt. Mensen zijn geen slachtoffer van besluiten die elders over hen worden genomen, maar participeren actief in het reilen en zeilen van hun buurt en bepalen mee wat er gebeurt. Vooral op het gebied van een actieve betrokkenheid bij het onderhoud van en de veiligheid in de eigen omgeving zijn goede ervaringen opgedaan, onder andere in Zwijndrecht en Rotterdam-Spangen.

3. *Maak buurtwerk integraal*

Buurtwerk kan pas echt van de grond komen als je met een probleem direct terecht kan bij iemand die de buurt als werkterrein heeft en makkelijk bereikbaar is. Die kan buurtzaken in samenhang zien, kan problemen van burgers oppakken en die ook de positie heeft om soms eens te zeggen dat ze niet moeten zeuren. Een buurtregisseur kan zo’n rol als direct aanspreekpunt vervullen. Hij of zij kent de buurt als z’n broekzak en kent de mensen. Veel zal hij zelf kunnen afhandelen, maar voor de rest weet hij in het gemeentelijk circuit en daarbuiten waar hij terecht kan. Een integrale buurtaanpak kan niet zonder zo’n vast punt.

4. *Maak bestuur en organisatie buurtbewust*

In zijn rapport wijst de WRR op de noodzaak van een cultuuromslag bij het bestuur en de gemeentelijke organisatie. Een bewuste beleidskeuze voor het inzetten op kansen in de buurt vraagt van ambtenaren en bestuurders een andere manier van denken en doen, met een sterk accent op de vragen van burgers. Hiervoor zijn trekkers nodig in de gemeentelijke organisatie, experimenten met nieuwe vormen om burgers betrokken te maken en gebruik te maken van die betrokkenheid. Geef burgers de ruimte hun eigen buurt met gezamenlijk initiatief in te kleuren.

5. *Maak buurtwerk preventief*

De uitvoering van deze en vergelijkbare voorstellen kost geld. Maar het doel dat je ermee wilt bereiken, namelijk het terugwinnen en versterken van het vertrouwen van mensen in zichzelf, elkaar en de overheid, is goud waard. Wanneer we erin slagen de bepleite omslag beetje bij beetje te realiseren, zal dat op de langere termijn ook geld opleveren. Kort gezegd: goed draaiende buurten en wijken zijn goedkoper dan probleemwijken. Een buurt waarin de mensen met elkaar praten en een sociaal vangnet vormen, kan GGZ en het maatschappelijk werk veel geld besparen. Een gezonde vorm en mate van sociale controle scheelt de gemeente, de corporaties en ook de politie veel dure professionele controle. Investeren in het eigen probleemoplossend vermogen van de wijk heeft daarom een preventieve werking.

Tot slot

De vijf aanknopingspunten vormen een beperkte selectie. Ze geven in de ogen van de SP en het CDA de richting aan waarin bewonersparticipatie zich in Groningen de komende jaren moet ontwikkelen. Wat ons betreft beginnen we zo snel mogelijk aan het werken aan “Vertrouwen in de buurt”.

Rosita van Gijlswijk
SP

Jan Seton
CDA

Weblinks:

WRR-rapport “Vertrouwen in de buurt”: www.wrr.nl

SP-notitie: “Stadjersschap en stadjersmacht”: www.groningen.sp.nl

CDA-notitie: “Vertrouwen in mensen”: www.cda.nl

Kan wél!: www.kanwel.nl

Verrijk je wijk: www.verrijkjewijk.nl